

GAZETA LWOWSKA.

Z **Dodatkami dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów.**
Z **pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr.** — **Insercya w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów od wiersza.** — **Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.**

PRZEGŁĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Szwecya i Norwegia. — Rosya i Królestwo Polskie. — Grecya. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Gmina Boratyn w obwodzie złoczowskim obowiązała się po wieczne czasy na założenie regularnej szkoły parafialnej w rzeczonyj włości, przyrzadzić stosownie pod nr. 68 budynek szkolny i utrzymywać zawsze w dobrym stanie, posprawić i dokupywać porządki szkolne, dostawiać potrzebne drzewo na opał szkoły i nauczyciela, który ma także pełnić służbę dyaka, za co pobierać będzie przywiązane do tej służby niestałe dochody, uposażyć roczną kwotą 146 zł. 10 c. wal. austr. z tym warunkiem, ażeby z tego kupował także potrzebne na opał szkoły drzewo, i opędzał kosztą posługi przy szkole.

Objawioną temi składkami pożyteczną dążność ku rozszerzeniu elementarnej nauki ludu, podaje się niniejszem z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Na założenie regularnej szkoły parafialnej w Pławiu, obwodzie stryjskim, zapewniła tamtejsza gmina po wieczne czasy następujące składki, a mianowicie obowiązała się dawać nauczycielowi rocznie a) 42 zł. w. a. w gotówce, i b) 40 miedzi owsa w ziarnie. Następnie obowiązała się rzeczona gmina utrzymywać zawsze w dobrym stanie istniejący budynek szkolny, posprawić, a później według potrzeby dokupywać porządki szkolne, załatwiać posługę przy szkole i z lasów gminy dawać rocznie na opał szkoły 30 fur miękkiego drzewa.

Okazaną temi składkami usilność ku podźwignieniu elementarnej nauki ludu podaje się niniejszem z zasłużonem uznaniem do wiadomości powszechnej.

Sprawy krajowe.

(Sprostowanie.)

Wiedeń. 24. stycznia. *Gazeta wiedeńska* pisze: Prywatny telegram z Werony z 22go b. m., który donosił ogłoszenie stanu oblężenia w mieście i w obrębie twierdzy, ukazał się całe bezzasadnym. Podług autentycznych doniesień z Werony niepotrzebowały tamtejsze władze aż do tej chwili jeszcze uciekać się do tego środka dla ochrony spokojnej ludności i zapobieżenia burzliwej agitacji.

Ameryka.

(Meksykańska pożyczka przymusowa.)

Korespondent meksykański do dziennika *New-York Times* pisze, że cudzoziemcy składać muszą pożyczkę na cały kraj narzucaną, a to iż amerykański generałny prokurator Black takie wydał zdanie, że ponieważ pożyczka nałożona jest w formie kontrybucyi, zatem nie może być uważana za przeciwną traktatom lub prawom narodu. Tymczasem kler meksykański wzbraniał się przyczynić do tej pożyczki, a że mają władzę w swem ręku, tedy nikt ich do niej nie przymusza. W Zakatekas nie ustaje generał Woll swym trybem uciskać obcych kupców; zawdzięczają tylko ministeryalnemu agentowi W. Brytanii, panu Mathew, że Anglicy znaleźli ochronę przeciw tym gwałtom; ale co dla Amerykanów nie wymógł, bo ich tu całe nie cierpią.

Hiszpania.

(Wypadki wojenne w marokańskim.)

Piszą z Madrytu pod dniem 17. stycznia. O'Donnell ma z generałami Ros i Zabala wrócić do Madrytu po zdobyciu Tetuanu, armia tymczasem posunie się zapewne ku Tangierowi, który odległy jest o ośm mil od Tetuanu, a połączony z nim dobrimi gościńcami. Spodziewać się, że wtenczas rozpoczyna się nowe układy. Po zajęciu Tetuanu ustalona już będzie sława oręża hiszpańskiego; O'Donnell nie będzie już mieć dłużej osobistych widoków w dalszem prowadzeniu wojny, i raczej nastawać będzie na jej ukończenie. Armia hiszpańska złożyła nowy dowód swej wytrwałości i męstwa, lecz powzięła przy tem i to przekonanie, że Marokanów ożywia jeszcze potąd duch wojowniczy

dawniejszych rycerzy maurytańskich, i że do skutecznego pochodu w głąb kraju potrzeba większej siły zbrojnej, niż ta, jaką Królowa Izabela II ma do dyspozycji. Dnia 10. stycznia liczyła już armii hiszpańska między rannymi dwóch generałów i 28 oficerów wyższych: 4 wyższych oficerów otrzymało kontuzye; dalej poległo 26, a raniono 161 oficerów. W ogóle liczy armia z dniem 10. stycznia 3000 poległych i rannych. Ażeby ułatwić dostawę żywności dla armii ogłoszono dekretem z 13. stycznia Ceutę portem wolnym; ocleniu podlega tylko tytoń, sól i proch strzelniczy, a okręta zawijające z towarami do Ceuty opłacać mają odtąd tylko należność portową.

Według ostatnich doniesień panowała burza na morza śródziemnem i w cieśninie gibraltarskiej. Z tej przyczyny wydarzyło się kilka wypadków nieszczęśliwych. Hiszpański paropływ transportowy „Izabella II“ rozbił się pod Algesiras, a oprócz niego rozbiło się i kilka innych okrętów. Rząd hiszpański urządził kilka latarni morskich, z których wielka latarnia pod Taryfą oświećla podczas pogody wybrzeże afrykańskie i europejskie.

Z Madrytu donoszą telegraficznie z 20. stycznia: „Zatoka tetuańska, 18. stycznia. Na okrętach eskadry panuje wielka czynność. Pracują niezmordowanie nad wylądowaniem żywności, amunicyi, wozów i mułów. Spodziewają się co chwila i jazdy.“

Anglia.

(Nowiny dworu. — Uzta lorda majora. — Przemowa lorda Derby.)

Londyn, 21. stycznia. *Morning Post* zbija pogłoskę, jakoby J. S. Papież żądał ustąpienia się wojsk francuskich z Rzymu.

Dnia wczorajszego nadała Jej Mość Królowa niektórym oficerom insygnia orderu „Bath“. Książę Walii odjechał znów do Oxfordu dla kontynuowania swych nauk. Hrabia i hrabina Persigny odjechali także z Windsoru.

— Na ratuszu w Liwerpolu wyprawił wczoraj major miasta ucztę, na którą zaproszono do pięćdziesięciu osób, a między temi znajdował się lord Derby, lord Stanley, tudzież członkowie parlamentu Horsfall, Ewart i Egerton. Po zwykłych toastach zabrał głos hrabia Derby, i w dłuższej przemowie wyraził co myśli o politycznem położeniu kraju. Między innemi wyraził nadzieję, że w ciągu sesyi nadchodzącej przyjdzie już do przyjęcia bilu reformy. Uznał to za rzecz pożądaną, by drażliwą tę sprawę raz już załatwiono i upewniał, że stronnictwo zachowawcze nie będzie stawiać ministerstwu teraźniejszemu żadnej opozycji niesłusznej, jeśli tylko przedłoży należyty bil reformy.

Francya.

(Ulepszenia agronomiczne i osuszenie gruntów. — Cła differencyjne. — Ostrzeżenie dziennikom. — Zmiany w poselstwach. — Program handlowy. — Projekta za zmianą w organizacji kawaleryi. — P. Thouvenel przybył. — Wiadomości bieżące. — Budżet spraw zagranicznych.)

Paryż, 21. stycznia. *Monitor* dzisiejszy zawiera sprawozdanie odnoszących się ministrów przedłożone Cesarzowi względem ulepszeń agronomicznych, o jakich wspomniano w programie cesarskim. W szczególności wspomniano tam o osuszeniu moczar i trzęsawic, a w końcu wniesiono propozycję względem wydania nowej w tej mierze ustawy, polegającej na zasadach praktycznego rozporządzenia z 19. czerwca 1857. Rzecz idzie o obsuszenie 2,790.000 hektarów (1 hektar 3 = $\frac{9}{10}$ morgów), którem zajmują się albo same gminy, lub gdyby niechciały, to natenczas i administracya publiczna. W ostatnim wypadku przeznaczonoby na to 10 milionów ze skarbu publicznego, a gminy odstąpiłyby połowę obszarów obsuszonych i do uprawy na przyszłość przydatnych. Gminy Francyi posiadają w ogóle rozłogu ziemnego około 4,720.000 hektarów wartości 1620 milionów. Z tego jest około 1,690.090 hektarów lasu, a tylko 240.000 hektarów ziemi uprawnej. Reszta 2,790.000 hektarów ma być obsuszona i do uprawy przysposobiona, jeśli tylko w ogóle grunta przydatne mogą być do uprawy.

— *Pays* upewnia, że cła dyferencyjne dla ochrony bandery francuskiej w obec zagranicznych, niebędą w niczem zmienione. Marynarka — pisze dalej dziennik rzeczony — jest potęgą państwa, w ochronie której trzeba stawiać usilnie.

— Dwukrotnie potąd ostrzeżonych dzienników jest pięć: *Univers* w Paryżu, *France Centrale* w Blois, *Echo de la Frontiere* w Valenciennes, *Union de l'Ouest* w Angers i *Gironde* w Bordeaux. Oprócz tego otrzymało ostrzeżenie pierwsze dwanaście dzienników, z tych sześć w Paryżu: *Correspondant*, *Ami de la Religion*, *Cour-*

rier du Diwanche, Opinion Nationale, Gazette de France i Journal des Villes et des Campagnes.

Biuro telegraficzne w Londynie otrzymało z Paryża wiadomość, że teraźniejszy poseł francuski w Madrycie, Adolf Barrot, mianowany został posłem w Konstantynopolu, Grammont posład w Rzymie dla Madrytu, a de la Tour d'Auvergne dla Rzymu.

— Konradmirał Protet udał się na Suez do Chin dla połączenia się z eskadrą ekspedycyjną.

— Cesarz ukończył już posłuchania dawane zastępcom rozmaitych przedsięwzięć przemysłowych. Oświadczył się im wprawdzie życzliwie, lecz oraz zapowiedział stanowczo, że nie odstąpi już od swego liberalnego programu handlowego.

— Słychać, że Cesarzowi przedłożono projekt dość ważny. Idzie o zupełne zniszczenie jazdy ciężkiej, jako zbyt kosztownej, i która może być łatwo zastąpiona jazdą lekką, a nawet z większą korzyścią strategiczną.

— Pan Thouvenel, który przybył do Paryża dnia wczorajszego (20), miał zaraz tego dnia po południu posłuchanie u Cesarza. Mówią o nocie okolkowej do rozmaitych mocarstw, którą nowy minister chce rozpocząć działalność swoją. Ma on dopiero w poniedziałek rozpocząć swoje urzędowanie.

— Rząd francuski, który już zakupił obydwa angielskie paropływy transportowe „European“ i „Roeser“ dla wyprawy chińskiej, nabył teraz i trzeci, „Japan“ budowany w Szkocji. Wszystkie te trzy paropływy wiozą do Chin żelazne łodzie kanonierskie, z których dwa odbyły już próbę potrzebną.

— Budżet spraw zagranicznych na r. 1861 wynosi 10,811.850 franków. Obecnie znajduje się 27 konsułów jeneralnych, 87 konsułów i odpowiednia liczba wice-konsułów. Tłumacze, których jest 4 w Paryżu, 9 w Turcji, 3 w Smyrnie, 3 w Alexandryi, 2 w Tunezji, 16 przy konsulatach wschodnich i 4 w Chinach, kosztują razem 237.000 franków.

Szwajcarya.

(Kwestya Dappen w radzie narodowej.)

Berna, 17go stycznia. W radzie narodowej wytoczono znowu kwestyę co do doliny Dappen. Rada związkowa przedłożyła sprawozdanie, w którym reklamowała dolinę tę z odwoływaniem się na pierwszy i drugi pokój paryski i na wiedeński traktat finalny, oświadczając się przeciw wszelkiemu w tej mierze wynagrodzeniu pieniężnemu. Komisya rady narodowej zgadza się na to, lecz nieprzysięga do doliny Dappen tej ważności wojskowej, o jakiej pisał dzienniki. Natomiast oświadcza sprawozdawca, Escher, otwarcie, że obecnie nie należałoby stawiać na ukończenie tej sprawy, zwłaszcza że w obec innej, ważniejszej mogłaby całkiem upaść, a to, jeśli po ułożeniu się sprawy włoskiej rozchodzić się będzie o przyłączenie większego obszaru do Szwajcaryi. Komisya przedkłada przeto następującą, nieco zawiłą propozycyę:

Zgromadzenie związkowe federacyi szwajcarskiej — po rozpatrzeniu się w sprawozdaniu rady związkowej z 9. grudnia 1859, w sprawie doliny Dappen, — bez ograniczenia rady związkowej jakimibądź przepisami tak co do teraźniejszego położenia tej sprawy i kombinacyi politycznych, jak co do dalszego jej dochodzenia, a zatem nieściesniając w niczem wolności jej postanowień w sprawach Szwajcaryi obchodzących, — wychodząc zresztą z tego przekonania, że rada związkowa także i przy załatwieniu sprawy względem doliny Dappen przekreślać będzie godności i widoków Szwajcaryi, postanawia: Sprawozdanie rady związkowej należy wciągnąć do protokołu.

Przeciw tej propozycyi przedłożył deputowany Segesser wniosek następujący: Obecnie nie ma żadnego powodu przystępować do rozpoznania w radzie związkowej sprawy względem doliny Dappen, lub wydawać w tej mierze jakie postanowienia. Zgromadzenie może zresztą zajmować się propozycjami rady związkowej w tym względzie i je rozstrzygać, lecz żadną miarą nie powinno wpływać na przód już na te propozycye. Radca związkowy Stämpfli, rozpoznawał stanowisko, z którego rada związkowa wychodzi, gdyż nie skłoniłby się żadną miarą do jednostronnych układów w takich wypadkach z jakimibądź mocarstwem; przeto dawniej już oświadczyła się za neutralnością nie tylko w obec mocarstw wojujących, lecz także i w obec wszystkich rządów, które gwarantowały niezawisłość i neutralność szwajcarską. W końcu oświadczyli się i wadlandcy deputowani za takim załatwieniem sprawy, któreby odpowiadało godności Szwajcaryi, a wniosek komisji przyjęto 52 głosami przeciw 49.

Włochy.

(Okolnik ministra do municypalności.)

Modena. Gazz. di Modena z 15. b. m. zawiera bardzo obszerny, do przełożonych prowincyi i municypalności wydany okolnik ministra spraw wewnętrznych, którego główna treść jest ta, że w obec mającego się zebrać kongresu należy przytłumiać wszelkie piemontskiej annexacyi sprzeciwiające się zdanie i podniecać ile możności między ludem ochotę do wojny.

Szwecya i Norwegia.

Sztokholm, 16. stycznia. Król cierpi teraz na reumatyczny ból w biodrze, a powodem było wywichnięcie nogi podczas pożaru w Chrystanii; lecz na posiedzeniach rady państwa bywa obecny, i dopiero dnia jutrzejszego wydany będzie buletin lekarski.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Szkoły agronomiczne w królestwie Polskiem.)

Warszawa, 18. stycznia. Dzisiejsza Gazeta urzędowa zawiera potwierdzony przez Cesarza statut dla szkół agronomicznych w królestwie Polskiem, a mianowicie tę część, która traktuje o zamiarze, urządzeniu i administracyi tych szkół, o przyjmowaniu i nauce uczniów.

Grecya.

(Czynności w senacie. — Wiadomości bieżące.)

Ateny, 14. stycznia. Senat zajmuje się rozpoznaniem wniosku do ustawy względem zaprowadzenia nieustających sądów wojennych, które już dawno uznano za potrzebne.

— Zawsze jeszcze słychać o mających nastąpić modyfikacyach gabinetu i wymienianiu ministrów spraw wewnętrznych i publicznego oświecenia jako tych, którzy się zapewne podadzą do dymisyi.

A z y a.

(Organizacya armii perskiej.)

Teheran, 12. listopada. W stolicy perskiej panuje zupełny spokój. Szach zreorganizował swoją armię tak, że na przyszłość składać się będzie z trzech stojących korpusów z trzema kolumnami. Za wzór służyła organizacya armii francuskiej. Członkom wojskowej misyi francuskiej składał Szach osobiście na uroczystej audyencyi swoje życzenia i dzięki za przysługi, jakie dotąd wyświadczyli rządowi perskiemu. Ich instrukcyje dla wojska zostały tak dokładnie wykonane, że już 20 pułków piechoty perskiej jest uorganizowanych na wzór francuski. Także artylerya perska zrobiła znaczne postępy, i ze wszystkiego się pokazuje, że Persowie, dobrze prowadzeni, mogą się wykształcić nad dzielnych żołnierzy.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Londyn, 23. stycznia. Z Nowego Yorku nadeszła poczta z 11. b. m. Falkner mianowany jest posłem do Paryża. — Miramon protestuje przeciw traktatowi amerykańskiemu.

Turyń, 20. stycznia. Opinione podaje następującą listę ministeryalną: Hr. Cavour prezydent gabinetu, minister spraw zewnętrznych i tymczasowo spraw wewnętrznych; Fanti wojny; Cassinis sprawiedliwości; Elena robót publicznych; Mamiani nauk. Jacini miał nieprzyjąć teki finansów a Vigliani nauk. Słychać, że portfeil finansów oddany będzie Lombardowi. — Gubernatorowie Depretis, Valerio i Gallina mieli żądać dymisyi. — Pułkownik Cadogan przyjechał do Turyń. — Mówią, że hr. Cavour pojedzie po złożeniu gabinetu do Paryża i Londynu. Jenerał Cialdini został wezwany do Turyń.

Z Turyń pod dniem 22. b. m. donoszą następującą urzędową listę ministeryalną: Cavour prezydent, minister spraw zewnętrznych i wewnętrznych; Cassinis sprawiedliwości; Fanti wojny i marynarki; Vegezzi finansów; Mamiani nauk; Jacini robót publicznych. — Dziennik urzędowy ogłasza budżet na rok 1860. Dochody wynoszą 256 mil. a wydatki 296 milionów. — Buoncompagni przyjechał do Turyń.

Medyolan, 21. stycznia. Francuski komendant wojskowy, jenerał Rose został odwołany. — W Luce podpisano licznie adres wierności do Papieża. — W Reggio niemógł się utworzyć komitet wyborczy dla braku uczestników.

Modena, 21. stycznia. Faryni ogłosił dziś sardyńską ustawę wyborczą i ustanowił liczbę deputowanych. — Dekret Faryniego zniósł przysługujące duchowieństwu prawo dziesięciny i zbierania jałmużny i podwyższył płacę plebanów na 800 lirów. — Fanti kazał zrestaurować fortyfikacye Piacenty.

Genoa, 21. stycznia. Z 3794 zapisanych wyborców brało udział w wyborach tylko 1700. — W Turynie miała zająć zgietkliwa demonstracya.

Perugia, 19. stycznia. Załoga ma być powiększona na 5000 ludzi.

Przegląd

Przegląd postrzeżeń meteorologicznych we Lwowie w roku 1859.

Średni stan barometru zredukowany na 0, był

w zimie	327. ^{''} 376	miary parys. w porówn. z r. 1858 o	1. ^{''} 946	nizszy
na wiosnę	325. ^{''} 069	"	"	0. ^{''} 113 wyższy
w lecie	326. ^{''} 209	"	"	0. ^{''} 439 "
w jesieni	326. ^{''} 692	"	"	0. ^{''} 579 niższy
w całym r.	326. ^{''} 337	"	"	0. ^{''} 494 niższy
a w porównaniu z 20letnim przecięciem 0. ^{''} 343 "				

Średnia temperatura powietrza była

w zimie	— 1. [°] 15	R. w porównaniu z r. 1858 o	2. [°] 49	cieplejsza
na wiosnę	+ 7. [°] 55	"	"	2.42 "
w lecie	+ 16. [°] 20	"	"	0.93 "
w jesieni	+ 7. [°] 25	"	"	0.65 "
w całym r.	+ 7. [°] 46	"	"	1.62 "
a w porównaniu z 20letnim przecięciem o 1. [°] 87 cieplejsza				

Średni nacisk pary był

w zimie	1. ^{''} 674	miary parys. w porówn. z r. 1858 o	0. ^{''} 340	mniejszy
na wiosnę	3.205	"	"	0.722 znacz.
w lecie	5.721	"	"	0.212 "
w jesieni	3.312	"	"	0.122 mniejszy
w całym r.	3.478	"	"	0.288 znacz.

Srednia wilgoć powietrza wynosiła
w zimie 88.77 pr. C. w porówn. z r. 1858 o 0.74 pr. C. suchsza
na wiosnę 78.39 " " " " 7.96 " " wilgotn.
w lecie 73.81 " " " " 2.47 " " suchsza
w jesieni 82.93 " " " " 2.26 " " "
w całym r. 83.97 " " " " 0.01 " " "

Cała ilość deszczu i śniegu wynosiła
w zimie 58.19 miary parys. w porówn z r. 1858 o 12.73 więcej
na wiosnę 71.06 " " " " 45.41 mniej
w lecie 82.58 " " " " 20.23 "
w jesieni 76.02 " " " " 37.31 więcej
w całym r. 287.75 " " " " 25.60 mniej

Wysokość niestopionego śniegu wynosiła
w zimie 3.19 linii paryskich w porówn. z r. 1858 o 5.06 mniej
na wiosnę 45 " " " " 207 "
w lecie — " " " " — "
w jesieni 0.5 " " " " 294.5 "
w całym r. 364.5 " " " " 1006.5 "

Liczba dni, w których padał śnieg i deszcz, była
w zimie 45; w porównaniu z r. 1858 o —
na wiosnę 52; " " " " 3 mniej
w lecie 40; " " " " 7 "
w jesieni 35; " " " " 4 więcej
w całym r. 172; " " " " 6 mniej

Liczba dni w których tylko śnieg padał, była
w zimie 36; w porównaniu z r. 1858 o 3 mniej
na wiosnę 13; " " " " 19
w lecie —; " " " " —
w jesieni 15; " " " " 2 więcej
w całym r. 64; " " " " 20 mniej

Dni z mrozem było
w zimie 67 a z tych było bez odwilży 35
na wiosnę 25 " " " " 4
w lecie — " " " " —
w jesieni 21 " " " " 2
w całym r. 113 " " " " 41
w porównaniu z r. 1858 o 26 mniej 39 mniej

Dni z mgłą było
w zimie 16 w porównaniu z r. 1858 o 9 mniej
na wiosnę 4 " " " " 1 więcej
w lecie — " " " " 2 mniej
w jesieni 7 " " " " 4 "
w całym r. 27 " " " " 14 "

Grad padał w tym roku na wiosnę 2 razy, a w lecie 1 raz,
w porównaniu z r. 1858 raz mniej, a z 20letniem przecięciem
równy.

Burza było
w zimie —; w porównaniu z rokiem 1858 o —
na wiosnę 6; " " " " 2 więcej
w lecie 19; " " " " 7 "
w jesieni —; " " " " 1 mniej
w całym r. 25; " " " " 8 więcej

Srednia elektryczność powietrza wynosiła podług skali 8° li-
czącej na elektroskopie Bohnenberga
w zimie 2.45; w porównaniu z r. 1858 o 0.30 mniej
na wiosnę 3.52; " " " " 0.83 więcej
w lecie 4.54; " " " " 0.49 "
w jesieni 4.38; " " " " 0.67 "
w całym r. 3.72; " " " " 0.42 "

Srednia elektryczność ziemi mierzona tym samym instrumen-
tem była
w zimie 0.97; w porównaniu z r. 1858 o 0.06 słabsza
na wiosnę 2.86; " " " " 1.83 mocniejsza
w lecie 4.93; " " " " 1.57 "
w jesieni 4.50; " " " " 2.34 "
w całym r. 3.31; " " " " 1.40 mocniejsza

Ozonometr Schönbeina pokazywał
w zimie 7.57; w porównaniu z r. 1858 o 0.66 więcej
na wiosnę 8.32; " " " " 0.32 "
w lecie 7.54; " " " " 0.46 "
w jesieni 7.16; " " " " 0.34 "
w całym r. 7.65; " " " " 0.45 "

Ozonometr Saussura pokazywał
w zimie 6.07; w porównaniu z r. 1858 o 0.326 słabiej
na wiosnę 7.08; " " " " 0.64 mocniej
w lecie 6.81; " " " " 0.25 "
w jesieni 6.70; " " " " 0.59 słabiej
w całym r. 6.66; " " " " całkiem jednako

Pochmurność dzieliła się w następujący sposób:
w zimie — cał. pog., 2 mało poch., 45 moc. poch., 43 cał. pos. d.
na wiosnę 1 " " 10 " " 66 " " 15 " " "
w lecie 3 " " 31 " " 54 " " 4 " " "
w jesieni 5 " " 14 " " 54 " " 18 " " "
w całym r. 9 " " 57 " " 21.9 " " 80 " " "
w por. z r. 1858 o 16 m., 1 mniej; 24 więcej; 3 więcej

Kierunek wiatru podczas trzykrotnych postrzeżeń dziennych był:
w zimie półn. 25, półn.-zach. 36, zach. 94, połud.-zach. 12,
połud. 49, połud.-wsch. 24, wsch. 9, połud.-wsch. 1;
na wiosnę półn. 61, półn.-zach. 19, zach. 81, połud.-zach. 19,
połud. 30, połud.-wsch. 31, wsch. 22, połud.-wsch. 3;

w lecie półn. 68, półn.-zach. 8, zach. 58, połud.-zach. 35,
połud. 41, połud.-wsch. 13, wsch. 44, półn.-wsch. 9;
w jesieni półn. 32, półn.-zach. 7, zach. 114, połud.-zach. 33,
połud. 66, połud.-wsch. 13, wsch. 5, półn.-wsch. 3;
w całym roku półn. 186, półn.-zach. 70, zach. 347, połud.-
zach. 99, połud. 186, połud.-wsch. 81, wsch. 80, półn.-wsch. 16.
Burzliwych dni było w zimie 3 z zach. 1 z półn.-zach.

na wiosnę 2 " 1 "
w lecie — " — "
w jesieni 1 " — "
w całym roku 6 z zach. 2 z półn.-zach.

w porównaniu z r. 1858 było w zimie 3 mniej
na wiosnę 3 " "
w lecie 2 " "
w jesieni równo
w całym roku 8 mniej.

Zupełnie cichych dni bez wiatru nie było w całym roku.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 25. stycznia.

Pora	Barometr w mierze parys. spro- wadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan po- wietrza wilgo- tnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	321.60	— 1.4°	87.5	południowy	sl. pochmurno
2. god. po poł.	320.93	+ 1.4°	68.7	"	mi. "
10. god. wiecz.	321.11	0.0°	90.0	"	" "

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 26. stycznia.

Hotel rosyjski: PP. Bronowski Jędrzej, z Mszan. — Swieżawski Alex.,
z Szczepiatyna. — Gorajski Ang., z Moderówki. — Hohendorf Kalixt, z Szu-
tominiec.

Hotel europejski: Janocha Jan, c. k. radca sądu obw., z Przemyśla. —
Olszański Cyr., z Kupeczynie.

Hotel Langa: Siderowicz Antoni, c. k. porucznik, z Wiednia.

Hotel Kuhna: Soldrażyński Ign., z Jabłonki.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 26. stycznia.

PP. Mateczyński Konst., do Danileza. — Wisłocki Al., z Sulimowa. —
Janicki Wład., do Stubna. — Czajkowski Jan, do Sarnek. — Farganter Maur.,
do Brześcian. — Uleniecki Kwiryn, do Jaremkowa. — Gutowski Wład., do
Dobrowlan. — Falkowski Mel., do Witryłowa. — Pohorecki Franc., do Cho-
borza. — Wierzbowski Stan., dr. medycyny, do Tuskowa. — Żurowski Kon.,
do Tworylny. — Pragłowski Alex., do Romanowa. — Steinhuber Karol, c. k.
podpor., Hartmann, c. k. podpor., i Brandengeyer, c. k. podpor., do Żółkwi. —
Ks. Lubomirski Adam, do Krakowca. — Raciborowski Wacł., do Rosyi. —
Stordza Alex., do Moldawii.

T E A T R.

Dziś na scenie polskiej na dochód panny Pawliny Targowskiej:
„Iskra poezji,” komedia w 5 aktach Józ. Dzierzkowskiego.
Jutro na scenie niem.: na dochód pani Luizy Schmidts, Quodlibet:
„Wanderungen des Faschingteufels an den Ufern
des Peltew,” i „Das Fest der Handwerker” ko-
medya w 1 akcie. Potem czwarta Reduta.

Kurs lwowski.

Dnia 26. stycznia.

	gotówką		towarem	
	zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	6	29	6	36
Dukat cesarski	6	33	6	40
Półimperyal zł. rosyjski	10	88	10	7
Rubel srebrny rosyjski	2	9	2	13
Talar pruski	2	1	2	7
Polski kurant i pięciozłotówka	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	85	17	86	5
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne	71	67	72	42
5% Pożyczka narodowa	78	90	79	78

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 26. stycznia.

	zł.	cent.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	—	—
" przedał " 100 po	85	—
" dawał " 100	85	50
" żądał " 100	—	—
Wartość kuponu od 100 złr.	—	29 1/2

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 26. stycznia.

Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 79.80. Metaliki po 5% za 100 zł.
71.70; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacje in-
demnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; —;
Galicyi —; Bukowiny —; Akcy. Banku narodowego sztuka 863.—;
instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 201.25; niższo-austr. towarzy-
stwa eskomtowego —.

Listy zastawne. Galie. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

Wexlowy. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 116.10. —
Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 135.—. Medyolan
za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6 39, dukaty ces. pełnej wagi
—, korony —, półkorony —.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 23. stycznia.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5%	68.25	68.50
Z pożyczki narod. po 5%	79.80	80.—
Z r. 1851, ser. B. po 5%	97.50	—
Metali po 5%	72.75	73.—
dtto. „ 4 1/2%	64.25	64.50
dtto. „ 4%	56.25	56.50
dtto. „ 3%	42.75	43.25
dtto. „ 2 1/2%	36.—	36.25
dtto. „ 1%	14.10	14.20
Przez. do wylos. z r. 1834	410.—	420.—
„ 1839	120.50	121.—
„ 1854	112.25	112.50
Renty Como po 42 lir. aus.	15.50	16.—
Wylos. obl. dawn. po 5%	70.—	70.50
długu państ. „ 4 1/2%	62.—	62.50
„ 4%	54.50	55.—
„ 3 1/2%	47.—	47.50
„ 3%	64.—	65.—
Przez do los. obl. daw. długu państ. po 5%	60.—	62.—
z proc. w kraju „ 4 1/2%	54.—	55.—
„ 2 1/2%	48.—	49.—
„ 1 3/4%	43.—	44.—
dtto. z procent „ 5%	70.—	70.50
za granicą „ 4 1/2%	62.—	62.50
„ 4%	54.50	55.—

B. Krajów koronnych

Nizszej Austrii	91.—	92.—
Węgier	73.—	73.50
Ban. Tem., Krcacy i Sławonii	72.—	72.50
Galicyi	72.75	73.—
Bukowiny	70.75	71.25
Siedmiogrodu	70.75	71.25
innych krajów kor.	86.—	94.—
Z klauz los r. 1867	—	—
Lom. wen. pożycz. z r. 1850	100.50	—
Wen. pożyczka z r. 1859	80.75	81.—

Dług Tyrolu	po 5%	pien.	towar.
„ 4%	54.50	55.—	70.50
„ 3 1/2%	47.—	47.50	—
Dług Salzburga	„ 3%	41.—	42.—
„ 2 1/2%	35.—	35.25	—
Dług Krainy	„ 2%	27.—	27.50
„ 1 3/4%	24.50	25.—	—

2. Stan oblig. domestykaln.

po 3% za 100 zł.	—	24.—
„ 2 1/2% za 100 zł.	—	21.—
„ 2% za 100 zł.	—	18.—
„ 1 3/4% za 100 zł.	—	16.—

3. Akcje.

Banku nar.	867.—	869.—
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	200.60	200.60
Niz.-austr. tow. eskont. po 500 zł.	554.—	585.—
Póln. kolei po 1000 zł. m. k.	2000.—	2002.—
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	279.20	279.50
Kol. Ces. Elzbiety po 200 zł. m. k.	177.50	178.—
Póln.-póln.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	138.—	138.50
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 100 zł. (50%) wpłaty	105.—	105.—
Lomb.-wen. kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą (50%)	164.50	165.—
Kol. Karola Lud. po 200 zł. m. k. z wpł. po 60 zł. (30%)	91.—	91.50
Kol. Preszb. Tyrn. l. emis. po 200 zł. m. k.	24.—	26.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m. k.	55.—	60.—
Kolej Budehradzka po 500 zł. m. k.	575.—	580.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	—	—
z wpłatą 60 zł. (30%)	—	—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł. m. k.	—	—
dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k.	—	200.—

Kol. Grac.-Köfl. i Tow. gór.	pien.	towar.
po 200 zł. w. a.	130.—	135.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	447.—	449.—
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	218.—	220.—
Mosta łanc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	310.—	320.—
Tow. młyn. par. w Wied. po 500 zł. m. k.	315.—	320.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k.	—	—

4. Listy zastawne.

Banku naro-	6let. po 5%	101.75	102.—
dowego	10 „ 5%	97.50	98.—
w mon. kon.	przeznacz. do los. po 5%	93.—	93.50
Banku naro-	na 12 m. 5%	—	—
dowego	za 100 zł.	100.—	—
w wal. austr.	przez. do los. po 5%	89.—	89.50
Gal. Tow. kred. po 4%	84.50	85.—	—

5. Obligacje z prawem pierwszeństwa.

Kolej Elzbiety po 5% za 100 zł. m. k.	91.50	92.—
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	137.—	138.—
Kol. póln. po 100 zł. m. k.	91.—	91.50
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	132.—	134.—
Kol. Gloggn. za 100 zł.	84.—	84.50
Tow. żegl. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	91.50	92.50
Lloyda za 100 zł.	88.50	89.50

6. Losy.

Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	105.—	105.25
Tow. żegl. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	103.25	103.75
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	128.—	129.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	38.—	38.50

Esterhazego po 40 zł. m. k.	pien.	towar.
Salma „ 40 „	39.75	40.25
Palfiego „ 40 „	39.—	39.60
Clarego „ 40 „	37.—	37.50
St. Genois „ 40 „	39.75	40.25
Windischgratza 20 zł.	23.—	23.50
Waldsteina 20 „	27.25	27.75
Keglevicha 10 „	15.75	16.25

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

Amsterdam za 100 zł. hol.	—	—
Augsburg za 100 zł. w. p.-n.	113.75	113.75
Berlin za 100 tal.	—	—
Wrocław za 100 tal.	—	—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n.	114.—	114.—
Genewa za 100 lir. piem.	—	—
Hamburg za 100 M. B.	100.50	100.50
Lipsk za 100 tal.	—	—
Liwna za 100 lir. tosk.	—	—
London za 10 ft. szt.	132.50	132.75
Lugdun za 100 fr.	—	—
Mediolan za 100 zł. w. a.	—	—
Marsylia za 100 fr.	—	—
Paryż za 100 fr.	52.70	52.70
Praga za 100 zł. w. a.	—	—
Tryest za 100 zł. w. a.	—	—
Wenecja za 100 zł. w. a.	—	—

(31 dni po ukazaniu.)

Bukareszt za 100 piast. wol.	—	—
Konstantynopol za 100 piast. tur.	—	—
Dyskonto weks. Bank. nar.	—	5%
Procenta za zaliczki Bank. nar. na pap. publ.	—	5%

Kurs złota.

w przecięciu w w. a.

Dukaty ces. men.	6 zł.	27 c
dtto. pełnej wagi	6 „	24 „
Korona	18 „	20 „
Półkorona	—	—
Napoleonor	—	—
Rosyjski impery.	—	—
Kurs korony w c. k. kasach	13 zł.	50 c

KRONIKA.

(Pietnasta lista składków z wykupna kart od powinuszowania Nowego roku.)

Złożyli PP.: Książę Leon Sapieha 5zł., baron Pohlberg, c. k. wiceprezydent sądu krajowego 1 zł. 50c., Karol Werner 17zł., dr. Czajkowski 5zł., dr. Smolka 1zł., Dzieduszycki 1zł., Wang 50c., Smutny 1zł., pani Buschak 50c., pani Nikorowicz 20c., Fryderyk Schabuth 1zł., pani Weckel 15c., Lipiński 30c., Baranowski 20c., Jurystowski 1zł. 50c., Zerdziński 1zł., N. N. 1zł., Christiani 2zł., Müller 50c., Arnold Werner 50c., Pellar 50c., Jakubowski 30c., Schneider 50c., Reichel 50c., pani Cybulska 30c., doktor Ziemiałkowski 1zł., Zachariasiewicz 30c., N. N. 30c., Nikorowicz 2zł. 10c., Teodorowicz 1zł., pani Pfau 40c., Edelbeck 20c., J. G. 2zł. 15c., E. G. 35c., A. B. 50c., Walach 1zł., pani Longchamps 1zł., Senkowski 1zł., Trusiewicz 20c., Hofmann 1zł., Truchliński 50c., Niklewicz 50c., pani Aszperger 1zł., panna Rutkowska 50c., Smochowski 1zł., Nowakowski 1zł., Targowska 60c., Nowakowski syn 1zł., Kobyliński 60c., N. N. 1zł., hrabia Krasinski 1zł., hrabia Łączyński 1zł., hr. Cetner 1zł., N. N. 20c., Gawlik 30c., Franke 20c., Izdebski 50c., Wilhelm Schmietts 1zł., pani Uleniecka 1zł., N. N. 2zł., Zellinger 1zł., a ze składki w polskim kasynie 3zł.; — razem 75zł. 85c.; do tego z ostatniej listy 936zł. 34 1/2c., suma 1012zł. 19 1/2c. w. a.

(Glin Aluminium.) Lubo niedokwas glinu pod nazwiskiem aluminium, odkryty był jeszcze w roku 1727 przez Geoffroy, a w roku 1754 przez Margrafa uznany za osobną ziemię, jednak utrzymywanie metalu po pierwszy raz wskazane zostało przez Wöhlera r. 1828, zaś zastosowanie jego w przemyśle zaczęło się upowszechniać przed kilką laty. Dziś lubo jeszcze nie wynaleziono najłatwiejszego i najtańszego sposobu wydzielania go, jednak przez ciągle poszukiwania, działanie to zostało o wiele uproszczonem.

Sposób otrzymywania metalu podany przez Wöhlera, przy poznaniu własności jego, jak również przy dążnościach przemysłowców, nie mógł przedstawiać zysku: dla tego starano się znaleźć sposoby prostsze. Zdaje się, że w tym względzie najwięcej pracowali Angliecy, a nawet rząd tamtejszy niektórym osobom poudzielał patenta swobody, jak W. E. Newtonowi. T. Petitjeanowi i innym.

Sposób tego ostatniego jest następujący: Przez ogrzanie do czerwoności glinę w cylindrze, przepuszcza się dymy siarczku węgla i od czasu do czasu porusza, aż glina stopi się na siareczkę glinu. To można także otrzymać, ogrzewając glinę zmieszana z trochą smoły, lub terpentyny, w tyglu węglem wyłożonym, a potem przez dłuższy czas topiąc z mieszaniną sody i siarki. Otrzymany siareczek glinu lub siareczek glinu i sodu, umieszcza się w cylindrze z obu końców otwartym i przeprowadza się przez niego wodorodek węgla, który glin ze związku z siarką wydzieli.

Knowles przyrządza go, poddając działaniu cynku sodu lub potażu, chlorek glinu; tworzy się wtedy chlorek sodu, a glin wydziela się.

Corbelli, jeden z tych, którzy otrzymali patenta w Anglii, otrzymuje go, ogrzewając w tyglu 100 części wyszlamowanej gliny, 600 kwasu siarkowego angielskiego, albo wzmocnionego solnego, w temperaturze 450—500°, a potem dodaje 200 części suchego sinku potażu żółtego i 150 chlorku sodu i ogrzewa aż do białości.

Bracia Rousseau i P. Morin, w garnku lub tyglu żelaznym w zwykłym piecu z cegły ognio-trwałej, topią do czerwoności mieszaninę złożoną:

Z 100 części soli podwójnej chlorku gliny i sodu;
50 części fluospatu;
20 części sodu.

Podług pp. Tissier, glin ma następujące własności: Ogrzany do białości zniepokwasza się; redukuje zupełnie niedokwas miedzi i ołowiu, przyczem następuje eksplozja, zaś niedokwas żelaza tylko częściowo i tworzy z wyłączeniem żelazem połączenie z równych ekwiwalentów.

Z saletrą ogrzany do czerwoności, wydaje piękny błękitny płomień. Z siarczanem potażu lub sody w tych samych okolicznościach detonuje. Węgiel potażu niszczy metal osadzając węgiel. Krzemiany i borany alkaliów, jak szkło i boraks, działają na niego i osadzają na nim warstwę boru lub krzemu; ostatni jednak jak się zdaje nie wchodzi z glinem w związek, ponieważ ten zachowuje swoją ciągliwość. Sól kuchenna i fluorek wapna, szczególnie ostatni, zdaje się, że najlepiej ułatwiają topliwość metalu.

Macadam okazał że ług potażu gryzącego, działając na naczynia z tego metalu, powłóczy ją morą metaliczną, podobną do tej, jaka się tworzy przy działaniu kwasu solnego na blachę żelazną, cyną wybieloną, a która zasłania ją od wpływu powietrza.

Glin łączy się z innymi metalami i tworzy tak zwane aliaże, lecz tylko w pewnych stosunkach i częstokroć przy znacznym wywieźowaniu ciepła. Związki te dają się dobrze obrabiać, a użytki z nich rozliczne.

Aliaż z 10ciu części glinu i 90 miedzi, jest twardszy jak pospolity brąz i w ogniu daje się lepiej obrabiać, jak najlepsze miękkie żelazo. W powszechności należy zwracać uwagę, aby przy łączeniu glinu z innymi metalami nie przekraczać pewnej granicy w stosunku, a szczególnie przy aliażach ze srebrem i złotem; im większy jest stosunek glinu do innego metalu, tem produkt będzie twardszy, ale i więcej kruchy; przy srebrze i złocie, te ostatnie stają się bledszymi i w końcu tracą swój kolor.

Dodatek innych metali do glinu, udziela mu nowych własności; nabiera większego polysku i staje się cokolwiek twardszym. Z małemi ilościami cynku, cyny, złota albo srebra nie utraci swej ciągliwości. Żelazo i miedź, byle nie były dodane w zbytnej ilości nie udzielają mu złych przymiotów. Glin z dwoma procentami sodu daje aliaż, który w zwykłej temperaturze rozkłada wodę.

Do technicznego użytku glin nie koniecznie potrzebuje być zupełnie oswobodzony od żelaza, byle tylko nie zawierał go więcej nad 7:80%. Z żelazem łączy się bardzo łatwo. Narzędzia żelazne, których używają do mieszania ztopionej masy, przy wyrabianiu glinu, powłóczą się nim i nabierają wejrzenia, jakby były pobielone cyną.

Od żelaza i sodu oddziela się z łatwością przez topienie z saletrą.

Z cynkiem łączy się łatwo: 97 części glinu i 3 części cynku, tworzą aliaż, który jest twardszy od glinu, a ciągliwość posiada tego ostatniego i polysk jak inne aliaże tego metalu.

Miedzi może przyjąć w siebie 10 procent, a jeszcze nie utraci swej ciągliwości; zaś z 5:6000 daje się łatwo obrabiać — z 80 lubo jest jeszcze żółty, ale staje się kruchym, 10 części glinu i 90 miedzi dają aliaż, który na gorąco daje się kować, a siareczek amonu prawie nie działa na niego i jest pięknego żółtego koloru; jednak nie wyrównywa go do polysku aliażowi z 95 miedzi i 5 glinu.

(D. n.)